

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nrul de Duminecă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se înă-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Jubileul „Gazetei Transilvaniei“.

(*) Ieri »Gazeta Transilvaniei« și-a serbat jubileul de 70 de ani ai existenței sale. Tot atunci s'au împlinit 30 ani de când în fruntea acestui organ național stă dl. Aurel Murășanu.

Pentru întâia oară, în viața noastră, un ziar, își serbează — jubileul. Importanța serbării este cu atât mai mare, cu cât stăm în fața celui mai vechiu ziar românesc, a ziarului care chiar dela înființarea sa, a servit cauza tuturor românilor. Au fost adică vremuri, atât înainte, cât și după 1848, când »Gazeta« eră singurul organ de publicitate român; în coloanele ei își dau întâlnire marii patrioți din toate țările locuite de români. Cauza Bucovinei, a Basarabiei, a Principatelor Unite eră susținută cu aceeași ardoare ca a românilor ardeleni, ungureni sau bănățeni. Barițiu și Iacob Murășanu întrețineau aceleași cordiale relațiuni cu fruntași ai neamului ca Brătianu, Rosetti, Kogălniceanu, Negri, Alexandri, Hurmuzaki, Pumnul, Bărnățiu, cât de strânsă legătură aveau cu luptătorii din patrie.

Conștiința de rasă, solidaritatea etnică între români, întâia oară în coloanele »Gazetei Transilvaniei« s'au propagat. Și dacă au fost mari vremurile în cari s'a întemeiat »Gazeta« și bogați în evenimente cei 40 ani până ce conducerea a luat-o actualul și jubilentul director, nu e mai puțin adevărat, că multe frământări naționale și grele lupte s'au înregistrat și în acești din urmă 30 ani de viață ai »Gazetei«. Până la înființa-

rea »Tribunei« din Sibiu, 1884, »Gazeta« fusese adică de cele mai multe ori singurul organ politic cu trecere... În intervale se înființau ziare când ici, când colo, se încercase șatunci înșghebarăa unui centru politic la Budapesta. toate au dispărut însă, numai »Gazeta« a stat neconținut în foc și a luat parte la toate evenimentele vieții noastre naționale.

S'a distins ca ziar intrasigent și a mers întărindu-se treptat, treptat; îndărăt n'a dat nici odată! Fondarea la Sibiu a »Tribunei«, a făcut ca și »Gazeta« să apară zilnic. S'a pornit o nobilă emulație între cele două ziare și dacă cei grupați în jurul »Tribunei« înființează întâia foaie pentru popor, »Gazeta« întocmește și ea numărul de Duminecă, pentru popor, contribuind la deșteptarea generală a poporului, încât azi avem o situație incomparabil mai bună decât înainte cu un pătrar de veac; cetitorii s'au înzecit, spiritul public s'a înălțat; exigențele au crescut și au făcut să avem ziare și reviste până și în cele mai modeste centre românești.

Cine s'ar încumetă să tragă la îndoială că parte din merit îi revine »Gazetei«, cine să nu se închine unei activități ziaristice atât de fecunde, cine să nu se alătore din tot sufletul, celor ce iubilează împlinirea a 70 ani a unei gazete românești, cine să nu-și dea seamă de munca încordată și de jertfele cele mari reclamate dela susșitori »Gazetei«?

Au fost, fără îndoială, ziare cari ani de a rândul au dus poate o luptă mai îndârjită...

Câte ziare, modern întocmite, n'au dispărut însă, pe când »Gazeta«, mai modestă, și-a urmat drumul început de mult și acum poate să serbeze cu legitimă mândrie.

În cât ne privește, sinceritatea ne obligă a mărturisii, că da, am încruciașat adesea condeiele noastre cu acele ale confrăților dela Brașov. N'am tras însă nici-odată la îndoială buna lor credință, am constatat adesea perseveranța și consecvența lor și prin lupta leală și ciocnirea pe terenul ideilor socotim că și unii și alții am servit cauza națională după cea mai bună pricepere și după conștiința noastră de români.

În tot cazul și întotdeauna, a fost o deplină înțelegere între noi toți în ceea ce privește stăruințele culturale și economice și păstrarea sentimentelor naționale în toată curățenia lor și combaterea fără esitare a pornirilor rele, ori unde s'ar fi manifestat ele. Fără să ne fi vorbit prealabil, asupra aceleiași chestiuni ne-am rostit în același chip: dovadă că făcându-ne judecata, am pornit din același criteriu și urmărim același ideal.

Ne place, d'asemeni, să constatăm, că în discuțiunile noastre urbanitatea s'a manifestat tot mai mult, că asperitățile din trecut s'au nivelat și oricât este de rar prilejul de contact între noi, fără îndoială că și unii și alții ne simțim soldați în aceeași oștire, luptători ai aceluiași popor obidit.

Iată de ce ne simțim îndemnați să exprimăm veneratului director jubilent toate urările noastre de bine... Să-i dorim viață lungă și putere de muncă pentru a con-

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Invingeri strălucite,

scenetă într'un act

de Georges Courteline,

localizată de Horia Petra Petrescu.

(Urmare).

Mih. (modest): Durerea — dacă dorești.

Caimac: Cu plăcere.

Mih.: (anunțând). Durerea! (Mimează durerea).

Caimac: (transportat). Destul! Destul! Nu mai sunt în stare să văd; mă tulbură.

Mih.: Nu-i așa?... Dar unde am rămas?... A! da! Mi-am zis: »Să te vedem acum, publicule! Hordă burheză!... fillstenilor!...« Și deodată, cu o voce — o, poți să tot cauți unul, care să mă întrecă cu vocea! — cu o voce, care răsună în tăcerea adâncă ca o fanfară, am strigat... (În momentul acesta D. Caimac se apleacă să frece pe podeala chibritul încăpăținat, care nu vrea să se aprindă).

Mih.: (scos din țâșni.) Bălele, dă-mi o gazetă!

Caimac: (ridicându-se.) Dar...

Mih.: Nici o vorbă.

Caimac: Ce?

Mih.: Dă-mi pace.

Caimac: (scandalizat.) O!

Mih.: Destul!

Caimac: N'am făcut nimic.

Mih.: Bine, bine. (Mișcare la Caimac.) E bine, îți z.c. Imi ajunge.

Caimac: Ți-o jur, domnule Mihăilene...

Mih.: Eu, domnule Caimac, ți-o mai spun

odată, eu n'am obiceiul să vorbesc cu surzii. Zău, îți bați joc de lume. Te îndeși sub masă în momentul cel mai interesant. Chiar sub masă!... Este locul ăla pentru ca să ascuți de acolo?

Caimac: Voiam să-mi aprind pipa.

Mih.: Pipa!

Caimac: Sigur, pipa mea. Nu-i vina mea dacă nu iau foc chibriturile. Fii gentil, domnule Mihăilene, mă interesează! Ard să știu ce a urmat!

Mih.: (cu mărinimie.) În fine!... Ce-ți și spuneam?... A! da!... (cu voce detunătoare.) »Omul acesta este un monstru său un martir!«

Caimac: (nellniștit.) Ce?

Caimac: Iertare; Credeam că vorbești de mine.

Mih.: (care ridică din umeri) Ți-am spus doar că se juca Curierul din Lyon sau atacul asupra poștei și că jucam pe Daubenton. Asta-i replica din actul al treilea.

Caimac: Foarte bine, foarte bine! Și apoi?

Mih.: La cuvintele acestea se răspândi în public un cutremur. Trecea genialitatea prin sală!

Caimac: (cu ochii ținți la gura lui Mih.) Da.

Mih.: Mai curând decât ai spune-o cu gral viu, sala întreagă începe să urle...

Caimac: Auzi?

Mih.:... dată pradă freneziei unui entuziasm deslănțuit.

Caimac: O!

Mih.: Un tunet de aplauze zdruncină geamurile teatrului, care răsună de: »Trăiască Mihăileanu! Onoare gloriosului Mihăileanu!« Eu, eu am rămas surizând și calm, firește, mereu în ținuta comandorului. Simplu de tot, am mulțămii cu un gest, un gest discret, binevoltor, care îmi arăta modestia naturală și ținca publicul la dis-

tanța convenită față de mine. Eu, eu sunt pentru distanța convenită. Fiecare la locul său. Iar ce privește gestul, știi D ta, că nu s'a născut încă acela care să mă ajungă. Foarte bine. Tocmai în momentul acela... Ascultă numai, că ai să râzi.

Caimac: Ascult.

Mih.: Auzi? Nevasta președintelui, care a prins dragoste de mine, îmi aruncă un bilet într'un buchei de viorele!

Caimac: (nu își poate crede urechilor) Pe scenă?

Mih.: La picioarele mele!

Caimac: Tiii, auzi Domnule!

Mih.: Ridic scrisorica. Cortina cade. Despătur hârtioara și ce crezi că citesc pe ea?... Iacă — Da par'că cunosc pe lunganul ăsta!

(De fapt, Băluță intră.)

Caimac: Ei, și?

Mih.: E Băluță! (strigându-l) Băluță!

Băluță (apropiindu-se). Fire ar să fie, da ăst-ai Mihăileanu! (isbucnind) Mihăilene!

Mihăileanu (emoționat) Băluță!

Băluță: A! Bătrânețele mele!... Ei bine, ești bine, sănătos?

Mihăileanu: Să fiu al naibii de mă gândeam la tine.

Mih. și Băluță (laolaltă). Dacă găsec un prietin atât de credincios!

Băluță: Mihăilene!

Mihăileanu: Băluță!

Mih. și Băluță (laolaltă). Prietinu meu! (Pauză. Emoțiune d'o parte și de cealaltă. În sfârșit începe să vorbească.)

Mihăileanu (cu duloșie). Tot fața proastă de mai înainte o ai.

tinua să poarte stindardul ce i-s'a încredințat cu scumpă moștenire. Să grupeze în jurul său cât mai mulți reprezentanți din tînra generație, să sporească și să se înrească astfel tot mai mult mândra oștire națională.

»Gazetei Transilvaniei« și celor din jurul ei, trimitem sincer salut frățesc!

Generalul Averescu la Viena. *Duminescă seara a avut loc la castelul Schönbrunn un prânz de curte oferit în onoarea generalului Averescu, ministrul de războiu al României. Printre invitați se aflau: Domnii Al. E. Lahovary, ministrul României la Viena, maiorul M. C. Skina, atașat militar al României, 6 ofițeri români cu serviciul în garnizoana Vienei, ministrul războiului feldmareșalul F. Schönauich, comandantul de corp de armată Fiedler, șeful statului major locot. Feldmareșalul F. Conrad de Hotzendorf, inspectorul general al geniului Georgi și înalți demnitari ai Curții.*

Moise Nicoară.

De V. Mangra.

III.

După expatriere a avut corespondențe cu: Grigorie Calinescu, Mihail Filipescu, Grigorie Ghica, Hatmanul, mai târziu domnul Moldovei, N. Farra, Graf Ioan C. Rosetti, Stefan Rosetti, domnul Moldovei, Ali Pașa, ministrul afacerilor străine a Turciei, Titoff, consulul Rusiei la București, și alte personaje politice.

Moise Nicoară apare la începutul secolului 19 singur între românii de dincoace, om cu concepțiuni mari, având toate calitățile sufletești: *cultură, minte, inimă, și curaj*, ca să se pună în capul mișcării naționale-culturale, pentru a săvârși fapte mari. Dar în lupta, care o început și purtă singur împotriva tuturor: a guvernului, aristocrației sârbe și maghiare, fu »zdrobit« cum zice el, și siliț să pribegască dintr'un loc într'altul, căci nu și-a găsit nici la frații săi de peste munți adăpost, și teren de muncă priincos

aspirațiilor sale și Idealului ce urmărește. De aceea mai mult a petrecut el în Constantinopol de unde numai împins, probabil, de extrema miserie, ori de gândul ca să nu moară în pământ străin, s'a întors în 1850 la București, bătrân de 66 ani, și istovit de puteri. Cât și cum a trăit după aceasta? n'am putut constata din manuscrisele lui, nici prin cercetările ce am făcut până acum, căci ziarul lui continuă numai până în Octombrie 1849, iar restul lipsește, precum și orice scrisori posteroare.

Cea din urmă și singura notiță în manuscrisele dela Academia română, rămase dela el, are datul de 6 Septembrie 1851¹. După datele publicate în »Panteonul român« de Iosif Vulcan, M. Nicoară a murit la 1 Octombrie 1861, iar după »Enciclopedia română« la 1862.²

Marele patriot Ioan Brătianu a adus memoriei lui M. Nicoară (Nicorescu) cele mai frumoase elogii, ce am citit în unul din discursurile sale ținute în camera României, pe la anii 80. Și românii de dincoaci, și în special cei din dieceza Aradului, ce au făcut el pentru memoria lui M. Nicoară? Nimic, absolut nimic! Bătrânul Arcoși scrie cu înduioșare, că M. Nicoară are merite neprețioase prin »esoperarea rezoluțiunii împărătești, ca în dieceza Aradului să fie episcop român; dorința clerului și poporului prin episcop român s'a împlinit, dar istoria lui nu e scrisă, memoria îi va peri, măcar că ar merita barem memoria să i fie eternizată«³.

Nu! Memoria lui M. Nicoară, uitat de contemporanii săi, nu va peri, ci reînviind, va rămânea eternizată din neam în neam. Cei cari sunt puși astăzi în capul așezămintelor culturale, în dieceza Aradului, au mare datorie de împlinit față de memoria celor ce și-au împlinit cu desăvârșire înalta solie, și au fost jertfa închinării lor întru slujba nației, cum zice Eliade în prefața Fabulelor lui Tichindeal. Intre aceștia locul dintău îi revine lui M. Nicoară, singur român din părțile ungaro-banatiche cu conștiințe și legături în sferele politice din Viena, pe acelea vremi, prin ale cărui merite s'a ridicat temeiul școalelor româ-

¹ Scrisorile publicate de dl Sever Secula în »Un memoriu« sunt toate din 1850.

² Intre manuscrisele lui se găsește contul unui librar din Berlin, A. Asher et. Comp. din Ianuar 1860, cu o consemnare de cărți: *Polonica, Russica, Slavica et Turcica* în preț de 1936 taleri, dar cu greu am putea admite că Nicoară trăind încă, și sărac și bătrân atunci de 76 ani, să-și fi comandat atâtea cărți, ci că, ori va fi un cont mai vechiu al lui, din anii mai dinainte, ori vre-o comandă, ce o va fi făcut pentru altcineva.

³ V. Biografia lui Ioan Arcoși, scrisă de el la 1879, și predată mie înainte de moartea sa, o găsesc tocmai acum pentru tipar.

nești din Arad, decretându-se înființarea preparandiei române prin rezoluțiunea împărătească din 9 Februarie 1811, și tot prin ale lui merite și lupte s'a salvat existența și caracterul românesc a acestei școli, față cu pornirile dușmanilor îndreptate spre nimicirea ori sărbizarea ei.

»In toată curgerea lucrului românilor pentru episcop de român, zice el, în memoriul din 1819 către împăratul, a fost pomenire de școale, fiindcă starea acestora e în cea mai mare incopciare cu statul bisericesc. Dar aci a fost privință și socotință totdeauna mai ales la preparandia dela Arad ca și la trunchiul și rădăcina acelor școale... Neocupându-mă de începutul și așezământul cel dintău al școalei acesteia, asta una știu, că cu toate că i-s'a dat nume de Institut, acum nici că are ceva alta în sine, decât singur numai numele, fața și forma, așa încât în loc de a se întemeia spre binele neamului, putem vedea că din zi în zi cu iuțime se grăbește spre apunere și se depărtează de sfârșitul pentru care eră așezată... Nestorovici⁴ a aflat pe unul, care zice unii a fi ființar, iară el zice a fi grec, și pe un sârb, carl amândoi numai de vre-o doi ani încoaci sunt profesori, i a aflat vrednici ca să fie întăriți prin decret împărătesc în profesori, măcar că acest din urmă nu este în stare a da o definiție, că nici nu știe ce e o definiție, iar cei doi profesori de român, cari dela începutul preparandiei, tot în slujbă au fost, încă n'au putut face, ca Nestorovici să l afle vrednici de confirmare sau întărire împărătească (ca și cum am zice singhelie) dintre carl unul e doctor de filozofie și vrednic într'adevăr și de profesoria altei școale mai mari«⁵ etc...

La 3 Noembrie 1912 se vor împlini o sută de ani dela inaugurarea preparandiei române din Arad, cea dintăie școală românească mai mare, pentru românii din Banat și părțile Ungariei. Ziua aceasta trebuie să fie o zi de serbătoare, ziua jubilară a școalelor și culturei naționale, în care cel mai frumos prinos de recunoștință către memoria celor ce s'au jertfit pentru cultura poporului, și ne-au preparat calea propășirii, va fi: publicarea monografiei școalelor românești din Arad, a preparandiei și teologiei, cu monografia lui Moise Nicoară. Lucrări importante acestea, dela care dieceza Aradului și mai ales ceice au conducerea diecezei, nu le este permis a se da înlături, ori ce jertfe mari ar reclama îndeplinirea lor!

⁴ A fost inspectorul general al școalelor gr. orientale din Ungaria.

⁵ Ms. Nr. 2445. Academia Rom.

Criza croată.

Noii cârmuitori.

Azi, Miercuri, își va ținea intrarea în Zagrab banul croat Rauch împreună cu noii șefi de secție și fișpanii acum denumiți.

Deși au fost numiți patru comiți supremi noi, adică Vuchetich (la Zagrab), Gravanici (Modrus Fiume), Junkovich (Pojegea) și Jellasich (Varasdin), totuș corpul fișpanilor e iarăș incomplet, căci doi fișpani, Kral și Hideghéty și-au dat demisia. Ziaru cios maghiar publică rescriptul regal, care s'au denumit cei patru fișpani de sus.

Tot ziarul oficios publică și numirea celor trei noi șefi de secție în ministerele croate: Czernkovich (la interne), Mixich (culte), și Aronitzky (justiție).

Demisia primarului din Zagrab.

Primarul orașului Zagrab, dr. Amrus, a demisionat din postul de primar din Zagrab, fiindcă nu voiește să se plece înaintea noilor cârmuitori. În ședința consiliului comunal Amrus a declarat că el nu recunoaște noul guvern în frunte cu banul Rauch cât timp acesta din urmă nu retrage pragmatica nouă a serviciului căilor ferate. Nefiind toți de acord cu el, și-a dat demisia.

Ca urmaș alui Amrus se amintește fostul șef de secție Krusjavi, care însă nu voiește să primească postul.

Băluță (pușintel sec). A!

Mih.: Nu face nimic; mă bucur că te văd. Stai jos, o să iai o halbă.

Băluță: Mi e teamă să nu fiu indiscret.

Mih.: Îți bați joc de mine? Camarazi vechi cum suntem noi!... Stai jos! Îți spun. Stai jos. Dar, înainte de toate, dă bună ziua domnului Caimac.

Băluță: Bună ziua dle Caimac.

Caimac: Domnule, omagiile mele!

Mih. (prezentând pe Băluță). Băluță. (Domnul Caimac se închină fără să zică nimic).

Mih.: Asta nu-ți spune nimic? Dădeam eu cu socoteală! (râde). Ascultă, Băluță dragă! Nu vei putea zice, că ai confiscat întreagă gloria pentru tine. Ce vrei? Trebuie să ai rezori. Nu poate fi lumea întreagă ilustră... O halbă?

Băluță (discret). — Un țap.

Mih.: Cum? Un țap?

Băluță: E prea de ajuns.

Mih. (Intr'un ton de grand-seigneur). A! Lasă-ne 'n pace! Imi vei face plăcerea și nu te vei jena deloc. Ia ce-ți place!... nu ți bate capul cu nimic, (chelnărului, care s'apropie). Dă domnului o halbă. — Ce? Cum? Ce vrei să zici?... Nu-i prea bine îmbrăcat?... Te privește?... Obraznicule!... Apucă-te și servește-i halbă! (Cu un ton, care taie deodată întreagă discuția). Consumația este a mea. (Chelnărul se depărtează). Nici idee nu au de asta!... Te rog să ierți, Băluță!

Băluță (Indulgent și jenat): O, nu! Nu!

Mih. (chelnărului): Nătăficiață!

Băluță: Lasă!

Mih. (acelaș joc): Taie-frunze-la-câni!

Băluță: Lasă-l, te rog!

Mih.: De n'ar trebui... E vorba că din cauza hainelor tale...

Băluță (modeste): O! N'am pretenția să mă întrec cu șahul Persiei.

Mih.: Să sperăm.

Băluță: Am luat halne mai vechi. Sunt bune destul când te duci să iai o cafea.

Mih. (ironic): Da... Și apoi de asta să nici nu te doară capul, dar ai o față atât de afurisită.

Băluță: Crezi?

Mih.: Ești pe jumătate slăbănogit. Se vede că nu mânânci în fiecare zi.

Băluță: La ce vorbești așa?

Mih.: Să n'o mai lungim!... Nu te întreb de loc de secretele tale. Ai fost totdeauna vrednic: trebuie să ți-se recunoască asta. Nu ești frumos, ba ai o față indobitocită, dar ai fost totdeauna demn, și asta, bătrânule, asta valorează mult. În sănătatea ta, Băluță! În sănătatea d tale, domnule Caimac. (Ciocnesc păharele).

Caimac (solemn, cu păharul ridicat): Nu pentruca să bem un păhar laolaltă, ci pentruca să zicem că ne aflăm în societate. (Salută cu capul și bea).

Băluță (Incet lul Mihălleanu): Bun om, bătrânul ăsta.

Mih.: Domnule Caimac.

Caimac: Domnule?

Mih.: Vezi pe omul ăsta, nu i așa? Ei bine! E cel mai vechiu camarad de arme al meu.

Caimac: Nu se poate!

Mih.: Băluță?

Băluță: E drept.

Caimac (salutând): A! Domnule!

(Va urma).

Opintirile banului.

Banul croat P. Rauch își dă de prezent silința să împace partidele contrare; în zilele acestea a tratat cu președintele partidului radical sârbesc Krasojević și cu episcopul sârbesc Nicolici.

Din România.

Deraierea acceleratului de Vârciorova. Trenul accelerat de Vârciorova Nr. 3 care a plecat din București Duminică la orele 5.55 p. m., a deraiat aseară la orele 8 în stația Pietrozița de pe linia Titu-Pitești în următoarele împrejurări:

Trenul trecuse acul de intrare și urma să iasă pe acul de ieșire din partea opusă a stației, când la un moment dat se produse o zguduire puternică și vagoanele rupându-se unul de altul deraiară în diferite părți ale liniei.

Au deraiat întâi două vagoane de cl. II, apoi pe rând vagonul restaurant în care se afla foarte multă lume, 2 vagoane de cl. I, vagonul de dormit, vagonul postal și vagonul de bagaje.

Numai mașina și un vagon de marfă au rămas pe linie.

Panica printre pasageri a fost de nedescris. Până în prezent nu se poate cunoaște cu precizie numărul răniților.

Direcția generală a C. F. R. a primit următoarea telegramă:

Pitești. Trenul accelerat Nr. 3 a deraiat în stația Pietrozița. Cazuri mortale nu sunt.

Circulația este întreruptă. Trenurile plecate din București staționează în Titu.

Dela iubileul „Gazetei“.

»Gazeta« de Luni scrie:

Astăzi la orele 12 din zi ni s'a făcut una din cele mai plăcute surprize din partea femeilor române din Brașov. O deputațiune a doamnelor din Brașov s'a prezentat în locuința proprietarului și directorului »Gazetei Transilvaniei«, între orele 11 și 12, ca să-l felicite din incidentul iubileului său și al foii. Am avut fericirea a saluta pe doamnele: Catinca Pușcariu, Susana I. P. Popovici, Elena Sabadeanu, Catinca Bârseanu și Eugenia Vecerde.

D-na Catinca Pușcariu, care a condus deputația, adresându-se dlui dr. A. Mureșianu, l-a salutat printr-o vorbire scurtă dar plină de sentiment și nobil avânt național:

»Femeile române din Brașov și din departare, unite cu noi în cuget și în simțiri — zice d-na Pușcariu — vin a-ți mulțumi pentru munca grea și îndelungată ce ați săvârșit-o timp de 30 de ani în serviciul națiunii noastre, în împrejurări atât de dificile, având de-a lupta așa de mult și a înfrunța așa de multe ca redactor al unei foi naționale românești. În semn de stimă și de recunoștință din partea femeilor române te rugăm a primi această cunună de lauri bine meritată de d-ta. Implorăm ceriul ca să-ți dea sănătate și tărie să poți conduce încă mulți ani foia iubilărie »Gaz. Transilvaniei!«

Emoționată până la lacrimi d-na Pușcariu a predat directorului foi noastre o superbă cunună de lauri, legată c-o plachetă de argint cu inscripțiunea 1838—1908.

Di Dr. A. Mureșianu adânc impresionat de această gingașă atențiune ieșită din inimile nobile ale femeilor române, a mulțumit accentuând rolul însemnat ce l-au avut și îl au astăzi încă și mai mult românele noastre în viața poporului pentru încurajarea și susținerea stăruințelor sale și pentru conservarea românismului său. A amintit îndeosebi cât de mare înfrăunțare au avut femeile române și în acest colț al țării, unde cu concursul lor s'au săvârșit atâtea fapte mărețe, mergând înainte cu pildă frumoasă părinții noștri și acele matroane române, cărora avem să le mulțumim înființarea celei dintâi și celei mai vechi reuniri române, precum și avântul social, care vremuri mai fericite și mai mulțumite ca cele de azi, n'a văzut la românii din Brașov. Totdeauna — zise dl Mureșianu — s'a simțit fericit a putea veni în ajutorul îndreptărilor nobile ale femeilor române și va fi gata a le da tot sprigunul și în viitor, câtă vreme prevedința îi va mai

concede a-și continua activitatea sa publicistică. Atitudinea plină de gentileță și de gingășie ce i-s'a făcut prin predarea cununii de lauri va fi un imbold mai mult și îi va servi drept mângâiere, iar urmașilor săi drept încurajare pentru continuarea luptei de emancipare națională.

După aceasta doamnele prezente au felicitat fie-care în parte pe directorul foii noastre.

Sufragiul universal.

Cum are să fie?! — Un comunicat semificios.

Nainte de asta cu o lună și mai bine »Tribuna« a dat relațiuni despre felul cum are să se facă reforma electorală. Din izvor absolut de încredere, aflăm că e vorba de un sufragiu universal cu drept de vot — plural. Unii vor avea dreptul la un vot, alții la două și chiar la trei.

Un comunicat apărut în ziarele aproape de guvern spune acum următoarele:

»Proiectul de lege referitor la dreptul de vot dă dreptul de vot fiecărui cetățean unggar care a împlinit vârsta de 21 ani și știe să scrie și să citească ungurește. Noua lege de vechile drepturi nu se atinge. Cine a avut drept de vot, pe ori ce bază își va păstra dreptul și pe viitor. Va avea drept de vot, chiar dacă nu va ști să scrie și să citească ungurește, cetățeanul care plătește o dare minimală, hotărâtă în lege. Nu o să aibă drept de vot aceia, cari au fost pedepsiți pentru agitație împotriva averii particulare, a religiei, a căsătoriei și contra claselor poporului.

»Alegerea nu va fi secretă, ci pe față. Votarea se va face după reședințele notariatelor cercuale. Cercurile actuale se desființează complect. Noile întocmiri electorale se fac acum. Dieta va putea să nimească mandatul deputatului care nainte de alegere a luat poziție contra unității statului ori contra nației maghiare, ori că a luptat contra proprietății private, a confesiunii și instituțiunii căsătoriei. Noul deputat se alege pe 6 ani.«

Acțiunea de scăpare a școalelor.

Comune brave.

Lighed.

Comitetul și sinodul parohial din comuna noastră Lighed, a ridicat salariul învățătoresc conform legii împreună cu cvincvenalele; dar nici n'a putut trage nime la îndoiță, căci la toate cauzele naționale comuna noastră s'a purtat mai românește, dintre toate comunele din jurul nostru.

Dreptaceea rugăm și pe aceasta cale pe ven. consistor din Caransebeș, ca să binevoiască a aproba concursul nostru (care de vr'o câțiva ani stă ad acta) ca să ne putem alege un preot harnic și nu 2 la 1000 suflete, cari ar fi constrânși a reflecta la lăcat pe gura lor.

Cei chemați îngrijii-vă mai bine, ca să nu des-nădăjduim.

Mai mulți lighezeni.

Ususău.

Ni-se scrie: Comitetul parohial al comunei noastre în ședința sa ținută la 25 Decembrie st. n. 1907, sub presidența dlui Vasile Dehelean, paroh în loc a ridicat salariul învățătoresc la minimalul prescris de lege, adică la 1000 cor. salar fundamental asemenea și cvincvenalele la 400 cor. — începând dela 1 Iulie st. n. 1907. Iar sinodul parohial în ședința sa, ținută tot în ziua de 25 Decembrie st. n. 1907 a primit cu unanimitate decisivă comitetului parohial. Comitetul și sinodul parohial cu acea ocaziune a zis:

— Ceeace noi am moștenit dela moși strămoșii noștri — școala confesională, vrem să lăsam cu sfințenie ca moștenire urmașilor noștri.

Din străinătate.

Abisinienii jefuiesc pe italieni. Pela mijlocul lunii Decembrie au invadat în ținutul Lukd vr'o 2000 de abisinieni, cari au jefuit pe coloniștii italieni. Guvernul italian a trimis o energică notă de protestare la Menelik. Pentru orice eventualitate, flota de pe Marea Roșie a pornit spre coloniile italiene din Africa.

Contra vizitei țarului. Roma. Odată cu apelul, prin care cetățenii Romei sunt chemați să protesteze contra vizitei țarului, s'au lansat la Roma liste de subscripții pentru ajutorul revoluționarilor ruși.

Douăzeci și una de societăți culturale și politice, au hotărât să țină un meeting de protestare contra vizitei țarului rusesc la Roma.

Reprezentantul forței brutale și înăbușitorul cugetării libere, se zice în apelul lansat, nu are ce căuta în cetatea eternă.

Detronarea sultanului. În mai multe orașe de frunte din Maroc, ca de exemplu în Tetuan, Fez, și Alcazar sultanul a fost detronat iar șeful partidului antidinastic, *Muley Hafid* declarat de sultan.

Demonstrațiile din Berlin. În ședința dela 13 l. c. a camerei prusiene s'a discutat în mijlocul unei agitații mari *demonstrațiile socialiste* din Berlin, cari au avut loc Duminică și la cari s'a vărsat și sânge. Ministrul Moltke a recunoscut în plină cameră că poliția a întrebuițat arma și că din partea socialiștilor au fost răniți.

În aceeași zi, în care a fost ședința aceasta, socialiștii au aranjat o nouă demonstrație contra cancelarului Bülow. Multimea a demonstrat în favorul sufragiului universal. Șeful socialiștilor *Bebel* a interpelat în chestia votului universal, în cameră pe Bülow.

Votul universal în Danemarca. După lungi dezbateri a trecut prin camere proiectul de lege relativ la lărgirea dreptului de vot. După noua lege toți cetățenii, bărbați și femei, cari au trecut de 25 de ani, au drept de vot la alegerile comunale.

Din viața meseriașilor.

Petrecerea meseriașilor români din Arad. Luni seara, ajunul Anului-nou, a avut loc în Casa națională, concertul împreună cu dans, aranjat de meseriașii români din loc. Atât concertul cât și petrecerea a avut un colorit socialist-naționalist; s'a cântat și la început și la finele concertului cântecul revoluționar »Marseillaise« și s'au declamat și poezii naționale. D-șoara *Emilia Toma* a declamat cu multă precizie poezia »La oglindă« de Gheorghe Coșbuc. Tot d-sa a mai declamat afară de program și poezia »Noi« de Octavian Goga. D-șoara *Toma* a fuscinat pe ascultători fiind răsplătită cu aplauze.

Între declamatori s'a distins și dl *Laurențiu Boldor*, care a recitat poezia »Fulger« de G. Coșbuc. Tot de acest autor dl Boldor ne-a mai declamat cu multă pricepere energică poezie »Noi vrem pământ!« punct afară de program și pe urmă a produs mult haz cu monologul »Cel mai tare om din lume«. Și dl Boldor a fost răsplătit cu aplauze insuficiente. Afară de program a mai declamat d-șoara *Catița Lucaciu* poezia »Dușmancele«, producând mult râs.

A urmat apoi dansul, care s'a început cu frumoasa »Hora Sinaiei«, și s'a continuat cu altele. N'a lipsit însă nici sdrobotorul »csárdás«, care și de data asta a bațjocorit »Casa națională«. Fără de jocul acesta meseriașii români din Arad — durere — nu-și știu petrece.

La orele 12 lampele au fost stinse, semn că anul 1907 a trecut, iar anul 1908 a fost întâmpinat din partea celor prezenți cu străngeri de mână și urări de fericire; dl Sava Ș. Damian, a rostit salutul de Anul-nou.

La concert a participat și deputatul național dr. Ioan Suciu, dr. Iustin Marșieu, dr. Cornel Iancu, I. Moldovan, mai mulți funcționari dela banca »Victoria« și alți inteligenți.

S'a continuat apoi dansul până în zorile d'albe.

Petrecere în Brad. Spre bucuria tuturor petrecerea socială a meseriașilor harnici români din Brad aranjată a doua zi de Crăciun în hotelul »Central« a reușit pe deplin.

Atât fondul de ajutorare al învățăceilor și socialilor români din Brad, cât și fondul de zestre a fetițelor harnice, ce se vor mărita după meseriași, s'au sporit.

Laudă meseriașilor, că s'au prezentat aproape în număr complet.

Laudă inteligenței române din Brad, care și acum ca totdeauna a participat și la aceasta niuzind a încuraja pe meseriași și a-i închegea tot mai bine.

Nădejde avem noi meseriași în Cel Atotputernic, că și noi meseriași din Brad vom urmă, celor din Sibiu, Brașov, Bistrița, Orăștie, etc. și fală vom face neamului nostru, cum fac meseriașii altor neamuri mari.

Mulțumită sinceră exprimăm tuturor acelor, cari au participat la petrecere în persoană, cât și binevoitorilor neamului nostru, cari pe lângă taxa statorită n'au pregetat a sacrifica pe altarul culturii din sudoarea lor mai mult.

Spre fala noastră a meseriașilor înșirăm aci pe acei binevoitori, cari au suprasolvit și au contribuit: a) au suprasolvit: Dr. Ioan Paș, adv. 8 cor., Petru Rimbaș, paroh 3 cor., V. Damian, prof. 2 cor., Adam Damian, compt. 2 cor., Nicolae Timbus, măcear 2 cor., D. Maniu, otelier 2 cor., Vasile Irodenca, tinăr 1 cor., Iosif Șortoc, 1 cor., Ioan Cutean, comerc. 1 cor., dr. Ioan Radu, prof. 2 cor., V. Boneu, prof. 2 cor., dr. I. Carian, and. de adv. 2 cor., Sabîn Jula, papuc. 1 cor., P. Florinca, papuc. 40 fil., Andr. Bogdan, paroh 60 fil., I. Barna, teol. 20 fil., D. Germân, stud. 40 fil., Logia Laslo, bărdăș 20 fil., G. Jula, învățator 40 fileri.

b) au contribuit: Em. Comșa, director de bancă 5 cor., Avisalon Feier, cism. 3 cor., Aron Radu, cism. 2 cor.

În ratele au fost . . . 122.60 cor.
Leșitele au fost . . . 61.10 »

Venitul curat: 61.50 cor.

pentru ambele fonduri în părți egale.

Dorind tuturor celor cu suflet pentru neamul nostru, ca Anul Nou să le fie de bun augur în toate întreprinderile lor, să nădăjduim și noi tot mai bine.

Meseriașii români din Brad.

Ilie Zerna, m. p., Aron Radu, m. p., Vas. Crucin, m. p., Irimie Pop, m. p., Nicolae Costea, m. p., Iosif Șortoc, m. p., Toader Banciu, m. p., Nic. Cainap, m. p., Av. Feier, m. p., George Feier, m. p., Toma Oșl, m. p., N. Timbus, m. p., Nic. German, m. p., Pavel Pop, m. p.

Dela frați.

Iubileul de 60 ani de domnie a M. Sale Împăratului. Din prilejul aniversării zilei de 60 ani de domnie a M. Sale Împăratului Francisc Iosif I se va aranja în luna Maiu a. c. la Viena un mare festival. În scopul acesta s'a constituit sub patronajul celor mai marcante personalități din capitala Viena un comitet, care a fost înșirinat cu aranjarea acestui festival. Membrii conducători ai acestui comitet sunt cu desăvârșire artiști binecunoscuți, cari deja au compus programul acestei sărbări grandioase. Unul din cele mai interesante puncte din acest program va fi tabloul vivanț, care va reprezenta: »Popoarele din imperiul austriac, aducând omagii M. Sale Împăratului«, căci reprezentanții diferitelor popoare se vor înfățișa în acest tablou în costumele lor naționale.

Ziarul »Apărarea Națională« face apel ca Români să-și ia partea lor onorifică la aceasta sărbătoare.

Impăcarea maghiaro-română.

— Convorbire cu dl Emil Babeș. —

»Viitorul« din București publică o interesantă convorbire cu dl Emil Babeș, heroldul nedescurajat al cunoscutei acțiuni de împăcure. Gazetarul din București a prins în cadrele acestei convorbiri câteva momente care caracterizează culisele acțiunii, și cari merită să fie cunoscute și de publicul nostru. De aceea le reproducem aci:

Înșir de dl Alexici, cunoscutul profesor universitar, cu care — fie zis în trează — este foarte ușor să faci ori cine cunoștință intimă, m'am dus acasă la dl Babeș pe la orele 5 după amiază. L'am găsit stând la birou, ocupat cu diferite lucrări de advocatură.

— Îți recomand, începutu dl Alexici cu aer teatral, pe un redactor dela ziarul »Viitorul«.

— Ah, îmi pare bine, zice dl Babeș, care s'a sculat de pe scaun și strângându-mi mână — cu căldură ar zice alții, cu afecție zic eu — m'a poștit pe canapea, lângă biuroul său de lucru.

După aceea s'a așezat pe scaun și s'a întors cu fața spre mine, purtând picior peste picior, cu spatele lipite de scaun, cu capul peste spate, cu mâinile când încheștate, când făcând gesturi studiate și cu un surâs pe buze, care contrasta cu glasul său rece, m'a întrebat:

— Ce vânt v'a adus pe la noi, domnule redactor?

— Dorul de a vizita și de a cunoaște de aproape pe bunii patrioți români din Ungaria, am răspuns.

— Foarte bine, foarte bine! Ziarul »Viitorul«, a făcut ca și ziarele engleze, cari au trimis redactori la Budapesta pentru a se informa »de vizu« de starea lucrurilor de aici.

Am priceput numai decât aiuzia tendențioasă, dar m'am prefăcut că nu înțeleg nimic.

Nu mai decât dl Babeș a intrat în fondul chestiunii, luându-și un aer foarte grav, ca și cum ar fi știut scopul adevărat al vizitei mele. Am bănit că dl Alexici l'a prevenit de această vizită.

— Situația noastră, a românilor din Ungaria, a continuat dl Babeș, a devenit astăzi imposibilă. Micile neînțelegeri de a'tă dată, între noi și unguri, s'au transformat astăzi în conflicte și lupte de viață și de moarte. De-o parte sunt șovinii maghiari, cari lucrează din răsuputeri, ca această stare de lucruri să se înăsprească tot mai rău și să se prelungească tot mai mult. De altă parte sunt șovinii noștri români, cari nu se lasă mai pe jos decât maghiarii. Din această cauză s'a creat o prăpastie între interesele noastre naționale și interesele de stat ale Ungariei, iar rezultatul nu poate fi decât fatal pentru români. De aceea am socotit noi, un grup de oameni din partea românilor, că este timpul ca să înceteze această stare de lucruri. Se găsec și dintre unguri oameni cu scaun la cap, cari sunt cu totul nemulțumiți de altitudinea și lupta ultrașovinistă a cercurilor politice și patriotice maghiare și cari doresc o împăcare cu noi români. Astfel este Jancsó Benedek, bărbat cu influență, contele Battyányi și alții.

Programul nostru este aplicarea legii naționalității dela 1868 și nimic mai mult. Deputații noștri cer lucruri imposibile și tocmai de aceea poporul român din Transilvania riscă să piardă totul.

Contele Battyányi mi-a adresat chiar o scrisoare cu privire la o înțelegere comună, despre care am vorbit pe larg într'un articol din Telegraful Român, foata mitropolitului Mețianu.

— După cât m'am putut informa, am înțersupt pe dl Babeș, deputații români nu sunt contra ideii de împăcare cu maghiarii, »cu singura condiție ca această împăcare să fie justă și onorabilă«.

De odată dl Babeș, schimbă vorba și tonul și începutu a convorbi pe unguerește cu dl Alexici. Eu care nu înțelegeam unguerește, mi se părea că dl Babeș zicea: Asta nu-l de ai noștri. Mi-l'ai recomandat de geaba și așa mai departe. După câteva minute reîncepând convorbirea cu mine dl Babeș mi-a zis:

— După cum ți-am spus, tot programul partidului nostru moderat l'am schițat în »Telegraful Român«. Presa din București m'a făcut trădător, spion și câte și mai câte. Am trimis o scrisoare spre publicare dlui Polizu la București, care mi-a răspuns că nici un ziar nu vrea să o publice. Am trimis dlui Polizu o a doua scrisoare, în care îi scriam, că starea noastră politică este așa de critică, încât nu rămâne decât România ori să trimită armată în Transilvania, ca să ne scape de maghiari, ori să trimită emisari, ca să ne împace cu maghiarii.

— România oficială, am răspuns, nu poate face nici una nici alta și chiar dacă ar putea, nu cred că e bine să se amestice în afacerile interne ale Ungariei.

Pentru a doua oară dl Babeș a înțersrupt brusca conversația și sculându se în picioare s'a dus să caute niște numere de ziare.

— Poștim ziarul »Secoiul«, care mă înjură și »Telegraful Român«, în care am publicat eu articolul. Te rog citește-le acum, pentru a-ți face o idee mai exactă de adevăr.

Așa am și făcut. În timp ce eu citeam, dl Babeș a început să citească mai multe foi de manuscris în unguerește, iar dl Alexici repeta: igen, igen! Din toată citirea am înțeles cuvintele asimilația, cultur, maghiar, roman, etc.

La plecarea, pe stradă, dl Alexici îmi spune:

— Vezi, așa facem noi. Eu fac tot, dar nu vreau să ies pe față. Articolele dlui Babeș le redactez eu pe românește, căci așa e bine, că dl Babeș să apară în public ca fiind un șef vrednic al partidului moderat.

Am înțeles totul. Dl Babeș vorbește și scrie cu greu românește, iar raporturile sale mai mult decât amicale cu dl Alexici, tradează în destul sentimentele sale.

Impresia finală dela întreaga convorbire de mai sus a fost că dl Babeș nu e nici trădător, dar nici moderat. Este un avocat, care știe să îngrijească și să mărească interesele sale particulare, iar de interesele naționale nu se ocupă decât atunci când aceste două feluri de interese nu vin în conflict. Politica sa și a partidului moderat ce reprezintă, compus din mitropolitul Mețianu, dnii Gall, Serb și alții, este o politică personală și comodă fără nici un rizic și fără nici o răspundere.

Păcat că un bărbat luminat și cu tradiții frumoase în familie, ca dl Babeș, să nu recunoască în aceste împrejurări critice, că nici un unguer n'ar fi stat de vorbă cu dsa pe terenul împăcării, dacă lupta bărbătească a deputaților români din parlament n'ar fi pus pe gânduri scrioase pe șovinii maghiari.

De altfel, dupăcum mi-a spus dl deputat Iuliu Maniu, curentul reprezentat de dl E. Babeș n'are nici o însemnătate politică și nu poate cu nimic stânjenți marsul înainte al luptei naționale, condusă de adevărații reprezentanți ai poporului român din Transilvania.

Dl Iosif Gall și românii.

Suntem solicitați să publicăm următoarele:

Onorată Redacțiune!

În nrul 278 al preșutului D-voastre ziar fiind atăcată pe nedrept persoana Îustrității Sale Dl Dr. Iosif Gall, rog să binevoiiți a da loc următoarelor:

În lupta cea mare a comitatului nostru pentru delatorarea vicșpanului Ioanovits, unul dintre cei mai mari dușmani ai românilor, cum și pentru ajutorarea partidei lui Ferenczy, a luat parte foarte activă dimpreună cu toți membri congregaționali români și Dr. Iosif Gall, care mai lung timp se retrăsese dela adunările comitatense, și la dorința acestui partid a fost numit și de comitele suprem în comisiunea de candidare.

Ca magnat la adunările comitatense șede dimpreună cu alți fruntași ai comitatului totdeauna în fruntea mesei, nu din fudulie ori ca să se

Toate damele se fac ideal de frumoase

prin efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care aadevereste nenumăratele scrisori de mulțumită.

Face să dispară roșata feței, piștruiile, petele de ficat și toate necurătenile pielii.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Se capătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS Szent László, gyógyszerész — — Makó Ujváros — —

— I borean de cremă Ideal 1 cor. —

Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 fil.

Comandele prin poșta se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chemice au fost premiate în expoziția higienică internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

separeze de români, precum se scrie în acel articol, ei pentru că acolo i-se cuvine locul, iar prin sală nu putea umbla din cauza piciorului frânt și nu din cauza că n'ar avea nici o atingere cu românii.

Ar fi destul de trist dacă am ajunge, ca să dubităm în aceea, că oare pe Il. Sa Dl. Dr. Iosif Gall îl putem pomeni între români ori ba, cum se zice în acel articol, căci dinsul și-a dovedit totdeauna românitatea sa nu numai cu gura, ci prin fapte participând la sprijinirea tuturor instituțiilor noastre culturale cu sume considerabile.

Când s'a încercat înainte de vre o doi ani propunerea ca să se schimbe legea de naționalități în defavorul naționalităților, a ținut în ședința comitatensă o vorbire fulminantă contra acestei schimbări, mai târziu însă în urma morbului său n'a putut participa lung timp, și și de astădată numai prin jertfirea sănătății a putut lua parte activă la delăturarea urgisitului fost vicișpan.

Așa cred că un bărbat care a adus și aduce atâtea jefire pe altarul cultului nostru și care precum este deja publice știut, toată averea sa a testat-o românilor, ar trebui scutit de astfel de atacuri acum la bătrânețe.

Timișoara, la 4 Ianuarie 1908 st. n.

Cu distincă stimă:
Dr. Timoteiu Radi.

Dl. dr. T. Radi zice că dl. Gall în adunările comitatului șade dimpreună cu alți fruntași ai comitatului totdeauna în fruntea mesei nu din îndulcie etc. ci pentru că acolo i se cuvine locul...

Să ne lertăți, die doctor! Noi credem, că locul unde i ar stă bine dlui Gall, ar fi între fruntașii români ai comitatului și în nici un caz acolo, unde spul ca i-se cuvine și unde, precum vedem, îi aflați și Dv. de firese. Azista și Dv. la acea ședință a congregației, din prietelul cărui am scris noi despre dl. Iosif Gall? Nu? Atunci ne explicăm că nu ne înțelegem mahnirea noastră. Demnule doctor! De erați Dv. atunci acolo, să ne credeți, inima Dv. de român, ar fi plâns, cum a plâns a noastră, văzând ceata mică a românilor insultată, batjocorită și hădărită de oameni cu cari dl. Gall se află la masă, tăcut și cu capul plecat. Ei bine, să ne spuneți, ce cinste mare poate să fie, pe care s'o preferi locului încontestabil cel mai de onoare, pe care dl. Gall l'ar putea avea între frații săi de un sânge — să stai la masă cu astfel de oameni? Știm că dl. Gall este un fiu distins al bisericii noastre, am auzit că și-a festat toată averea bisericii, fapte fără îndolală foarte frumoase și vrednice de laudă, când totuși am dubitat dacă îl putem ori nu pomeni între români, să ne lertăți, era ispita unui moment de sinceră îndolală: ori ce român se află atunci în locul lui Iosif Gall, n'ar fi putut să asculte mulcom în tăcere insultele aduse dela masa sa, românilor. Acolo era locul să se scoale dl. Gall și cu autoritatea sa să le-o spună, că insultele aduse dlui Ungurlianu și soților, îl privesc și îl dor și pe dânsul. Așa se afirmă românitatea, die doctor, și aceasta să ne credeți, nu e ceva de disprețuit, un serviciu așa cu gura, aceasta este consacrarea cea mai adevărată a românismului nostru.

De altfel observațiunile noastre la adresa dlui Gall, nu voiau să fie un atac, ci o combatere, de care credem dl. Gall se va mira mai puțin. Domnul Gall toată viața sa a urmat pe căi, cari dacă pot avea într'un senz oarecare înțeles pentru individ, pentru popoare sunt totdeauna fatale. Iată de ce noi suntem datori să le combatem și să ferim pe fiecare să apuce pe ele. Noi din dl. Iosif Gall, nu putem construi timpul omului politic, pe care să l dăm drept exemplu de urmat generațiilor noastre. Dimpotrivă, îl regretăm și ne pare rău că nu merge pe căile noastre.

Asta însă nu înseamnă că nu am și să l dăm dlui Gall toată stima și respectul cu care datorăm sentimentelor sale, cari, — știm noi să facem distincția, — se osebesc totuși mult de cele a celorlalți »români« cari se cred într'o tabără cu dânsul.

Dela judecătorii.

Camătă de 200 la sută. Tribunalul din Budapesta a condamnat la 2 luni închisoare și trei sute coroane amendă pe cămătarul evreu Iacob Friedmann, care lua dobândă două sute la sută.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 16 Ianuarie n. 1908.

— **Anul-Nou în Arad.** Anul-Nou s'a serbat ieri cu deosebită pompă în catedrala din Arad. Predica ocazională a rostit-o părintele Traian Vășian. Biserica era plină de credincioși. La slujba divină a asistat și P. S. Sa Episcopul I. I. Papp.

După sfârșitul liturghiei, fruntași și popor s'au dus la reședința episcopescă, unde prin rostul dlui protopop V. Beleş s'au adus urări de fericire P. Sale Episcopului.

— **Asentările în comitatul Aradului.** Viceșpanul comitatului Arad a pus termin pentru asentările din ast-an pe zilele d'n 2 Martie până în 27 Aprilie, stabilind următoare ordine pentru cercurile pretoriale. *Aletea*: Martie 2, 3, 4. *Nrul feciorilor deobligați la asentare e 685.* *Chișineu*: Martie 6, 7, 9, 10, 11, 12; cu 1200 feciori. *Șiria*: Martie 14, 16, 17, 18, 19; cu 914 deobligați. *Ternova*: Martie 21, 23, 24 cu 611 feciori deobligați la asentare. *Boroșineu*: Martie 26, 27, 28, 30 cu 805 deobligați la asentare. *Boroșsebiș*: Aprilie 1, 2, 3, 4; 771 deobligați. *Halmagi*: Aprilie 6, 7; deobligați la asentare 335 feciori. *Radna*: Aprilie 9, 10, 11; cu 659 feciori. *Pecica*: Aprilie 15, 22, 23, 24, 25; feciori 874. *Arad*: Martie 21, 23, 24, 26, 27; cu 800 feciori deobligați la asentare.

Viceșpanul comitatului a și trimis deja un circular tuturor oficiilor protopretoriale în care le avizează despre această ordine a asentărilor și le îndrumă să facă toate dispozițiile necesare.

— **Mandatul din Trencin.** Devenind mandatul dela *Trencin* vacant prin numirea deputatului Baross de vicișpan, se va da încurând luptă pentru mandatul vacant. *Slovacii vor pune candidat național*, probabil Stur. Ungurii încă nu au candidat. Dorim slovacilor isbândă!

— **Nerespectarea sărbătorilor noastre.** În școala civilă din St Ana (com Arad) unde sunt aproape 60 elevi români, precum aflăm, sărbătorile noastre nu sunt deloc respectate. Nu știm dacă catechetul nostru de acolo a relatat aceasta consistorului nostru ori nu, fapt e că direcția școlii ignorază într'un chip suveran sărbătorile noastre.

Atragem atenția veneratului Consistor asupra acestui fapt.

— **Noui procese în contra ziarelor slovace.** Procuratura a pornit deodată 4 procese noi de agitație în contra presei slovace naționaliste. Un proces i-s'a făcut revistei lunare »Slovenky Obzor« pentru articolul »Date referitoare la statistica suferințelor slovacilor«, în contra ziarului »Norodnie Noviny« au fost intentate 2 iar în contra lui »Norodni Hasnik« un proces de presă.

În Ungaria la ce nu te mai poți aștepta?

— **Părintele Hlinka,** însuflețitul preot slovac, care e închis pe doi ani în temnița de stat dela Seghedin, are — după cum află »Drapelul« — multe să sufere. În timpul din urmă directorul nu permite să-l viziteze nime, afară de rudeniile lui cele mai apropiate. Părintelui Hlinka nu-i este ertat să se întâlnească peste zi cu ceilalți slovaci din această temniță (dr. Srobar, dr. Faynor, părintele Tomek, etc) ci își petrece timpul numai în societatea țaranului Mărginean din Crăciunel (l. Blaj) și a unui socialist. De altfel societatea lui Mărginean i-a adus părintelui Hlinka folosul că a învățat deja românește și citește acum regulat și foi românești.

— **Cicioiadă.** În legătură cu ședința dela 10 c. a clubului naționalităților, presa maghiară din Budapesta (și după ea și ziarele aradane) au dat relațiuni despre incidentul Cicio Vaida, care s'ar fi terminat cu aceea, că dl. Cicio a dat satisfacție deplină dlui Vaida.

Ca nu cumva să revină asupra-i odiul săvârșirii unor fapte pentru cari a trebuit să dea satisfacție, dl. Cicio grăbește să desminte informațiunile date de presa locală. În loc să se mărginească însă la o simplă desmintire a celor relatate, dl. Cicio nu suflă nici un cuvânt despre cele ce s'au petrecut ci desminte *cele ce nu s'au scris!* Termină adică astfel:

»De altfel comunicatele »Tribunei« privitoare la această chestie nu corespund adevărului.

Întâiu de toate n'am publicat nimic privitor la incidentul dintre dl. Cicio și Vaida. Dl. Cicio desminte deci o halucinațiune a sa! Se vede că de când l-a frecat în chestia rolului său de apărător al d-lui Hamsea, dl. Cicio tot de »Tribuna« aiurează!

— **Faptă bună.** Venerabilul octogenar Ioan Rusu-Oros jude în penziune în Vidrasău a lăsat prin testament »Asociațiunei« toată averea sa în valoare de peste 80.000 coroane, ca din venitele ei să se dea stipendii studenților săraci. Fapta aceasta nu are trebuință de laudă.

— **Rectificare.** În numărul nostru de ieri s'a strecurat o regretabilă greșală de tipar. La »Cronica anului« Maiu 7 paginatorul a scăpat un șir întreg și anume: »P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp, ține discursul cel mai național în discuțiunea din Casa magistraților.«

Ținem să rectificăm greșala, pentru că între vorbirile rostite atunci, vorbirea P. S. Sale a fost fără îndolală cea mai memorabilă.

— **Un publicist german din Cernăuț,** dl. Peter Tomaschek, tipărește în ziarul vienez »Gross oesterreich«, un foileton impresionist asupra doinei noastre. »Cel mai original, mai curat și mai gingaș gen de cântec al românilor este — zice dsa — doina. Spiritul primitiv al poporului a intrat în ea cea mai sfântă a sa simțire, a contopit armoniile sufletului său. Pădurea și muntele cu văile sale cele multe sunt patria acestui cântec. În vremuri de opresiune și de nedreptăți politice, pădurea aceasta a fost singurul templu al libertății. Numai aici neurmărit de putera fanariotă, a putut românul să-și dea sbor gândului și simțirii. La oraș și la țară, în stat și în comună, țaranul era osândit la grele poveri. Apăsători aduși de vânt țineau, cu biciul lor, poporul în grea robie, deși era atât de pașnic, de bun și de nevinovat acest popor! Scos din viața publică, ce putea să facă țaranul decât să caute scut și să se ascundă sub aripile naturii și să caute în sufletul său mângâiere, făurind aceste doine, în cari se oglindește toată gândirea, suferința și puținele lui bucurii.

În urmă Tomaschek vorbește de originea doinei, despre părerile lui Alexandri, Negruzi, Delavrancea și inclină către teoria lui Hașdeu.

— **O idee practică.** Ca să se poată transmite repede vorbirile din parlamentul german, în sala de ședință a camerei din Berlin s'a aranjat, deasupra scaunului prezidențial, un telefon mare, care e în legătură cu multe telefoane ale ziarelor mari germane. Astfel redacțiile pot imediat lua notă despre cele petrecute în parlament, auzind ele vorbirile oratorilor întocmi cum se vorbesc în sala de ședință.

— **Duel.** Deputatul coaliționist Rakowsky Béla și sublocotenentul de dragoni Sárosi s'au duelat. Acest d'n urmă s'a ales cu câteva răni ușoare, de sabie.

— **Logodnă.** Anunțăm cu plăcere fidațarea dsoarei *Terezia Cozma* din Micălaca cu dl. *G. Todan*, preot ales în Băița (Bihor).

— **Alegere de preot.** Duminecă, 12 n. l. c. s'a săvârșit alegerea de preot în comuna Magulicea (protop. Halmagi). Alegerea a fost prezidată cu multă înțelepciune de harnicul protopop al Halmagiului dl. Cornel Lazar. La numărarea voturilor a fost declarat de ales, dintre cei doi candidați, dl. *Laurentie Iuga*, teolog absolut, un tânăr cu pregătiri înalte și dela care avem mult de așteptat. Rezultatul alegerii a fost primit de credincioși cu mare însuflețire. Dl. protopop Lazar a rostit o vorbire pătrunzătoare poporului și a adresat cuvinte calde noului ales, în care accentuă armonia și bunăînțelegere ce trebuie să existe între turmă și păstor. Alesul promite poporului că va ținea cont de datorințele sale și îi mulțumește pentru încrederea pusă în el. Credincioșilor din Magulicea laudă li se cuvine, pentru că au încredințat conducerea parohiei lor unui tânăr talentat și de mare speranță.

Dorim și noi noului ales deplină fericire și succes pe noua carieră.

— **Catastrofă mare în America.** În Boyertow (America de Nord, Pennsylvania) a luat foc edificiul operei, în timpul reprezentației. În scurtă vreme tot teatrul era în flăcări. Mulți au ars de vii. Între victime sunt, mai ales femei și copii. Mulți cari au scăpat din flăcări, au fost călcați în picioare din partea publicului, care se îmbul-

zea spre ieșire. Era o panică grozavă. Femeile țipau, copiii plângeau. Bărbații împingeau pe femei; cel mai puternic învingea. După cum se auză din America, numărul victimelor întrece cifra de 50.

— **Necrolog.** Cu inimă înfrântă de durere anunțăm, că iubitul și neuitatul nostru fiu și frate Petru Palcu a adormit în domnul după lungi și grele suferințe Marți, în 1/14 Ianuarie a. c. în anul al 35-lea al etății sale. Inmormântarea scumpului defunct va avea loc Joi, în 3/16 Ianuarie a. c. la 2 ore d. m. din casa de pe strada Aulich nr. 18 în cimitirul de jos. Arad, la 2/15 Ianuarie 1908. Alexandrina Palcu, n. Petrovici ca mamă. Lazar, Iosif și Trifon Palcu ca frați. Ștefan Petrovici ca unchiu, precum și numeroase rudenii mătuși, verișoare și nepoți.

— **O mare nenorocire.** În portul Dis Naralch s'au ciocnit și s'au scufundat două bărci, în cari se aflau și mulți europeni. Numărul celor înecați nu se cunoaște. Se crede că peste patruzeci de persoane și-au pierdut viața în această nenorocire.

— **Cari fete se mărită!** Acelea cari beau cafea și tea numai dela negustorul român F. A. Degan din Fiume (Postafiock 163), căci el ține marfă veritabilă, care influențează mult la conservarea frumuseții. Spuneți fetelor la tineri, că numai dela »Degan« procurați!... Dar să nu uitați!

Insistați ca părinții voștri numai dela el să comande, căci 1 chigr. cafea fină o vinde numai cu 1 fl. 20 cr. apoi 1 chigr. tea aromatică numai cu 3 fl. 25 cr.

Porto la 5 chigr. el îl solvește. Mulți îi laudă marfa! Cereți preț-curent, că îl trimite gratis.

— **Matzky Károly,** cofetar în Arad, recomandă pentru sezonul carnavalului cele mai fine prăjituri de thee și bomboane. Fabricație proprie.

— Prin efectul miraculos al cremei »Aranka de Mintschek«, orice damă se face frumoasă ca în basme. Prețul unui borcan 1 coroană. Săpun »Aranka« 70 fileri, apă de spălat »Aranka« 1 cor., pudră »Aranka« 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr »Aranka«. 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îi încărunește părul să folosească regenera-torul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul: laboratorul chimic Mintschek Géza. Kecskemét.

Ultima informațiune.

Evenimentele în Maroc.

Zi de zi partida lui Muley Hafid, proclamat deja în multe orașe ale Marocului de sultan, crește. Guvernul și opinia publică stă deja pe gânduri: să recunoască sau nu pe noul sultan. Se pare că Franța nu se va amesteca în cearta celor doi sultani și va recunoaște pe cel recunoscut și de populație.

Ce va fi cu votul universal?

— Ședința camerei. —

Budapestu, 15 Ianuarie n.

— Prin telefon. —

În ședința de azi a Camerei s'au petrecut două interpelații foarte interesante.

Deputatul **Farkasházy Zsigmond** interpelează pe ministrul președinte **Wekerle** în chestia revizuirii regulamentului intern.

I a răspuns imediat ministrul președinte **Wekerle**, care a zis, că da, guvernul este convins de necesitatea revizuirii regulamentului intern și că între proiectul regulamentului intern și între proiectul sufragiului universal este un junctim. Guvernul nu va lua însă inițiativa care vine din partea partidelor coaliționiste.

Declarațiile ministrului președinte au făcut mare senzație.

A doua interpelare a fost alui **Mezőffy Vilmos**.

Acesta a interpellat pe ministrul **Andrássy**, întrebându-l când are de gând să prezinte proiectul sufragiului universal și pe ce baze se va întemeia reforma.

Ministrul de interne **Andrássy** a răspuns că în Aprilie va prezenta proiectul. În ce

privește principiul fundamental al reformei, spune că nu se declară,

Fiind timpul înaintat, celelalte interpelări, între cari cea a dlui **Maniu**, în chestia **Pánade**, au rămas pe ședința de Sâmbătă.

Economie.

Situațiunea financiară.

Brünn, 11 Ian. 1908.

Incheiarăm încă un an plin de griji și năcazuri. — Deși cu Anul-Nou catolic s'a pus un ger pe afară, totuși pe piața financiară a început a adia un vânt mai cald. Cel, mai a primăvară, — răspândind norii grei ce se lăseseră de cu toamnă.

În prima zi a anului curent banca Angliei a decis reducerea etalonului oficios dela 7 proc. la 6 proc. — Situațiunea într'atâta s'a ameliorat, încât după toată probabilitatea în proxima Joe va aduce o nouă reducere a etalonului băncii Angliei. — Exemplul acesteia l-au urmat în curând și alte institute, de emisiune. — În 9 I. c. a redus banca Franței etalonul dela 4 proc. la 3 și jumătate proc., — iar în 10 I. c. a urmat banca austro-ungară, reducându-l dela 6 proc. la 5 proc. — Pela începutul săptămânei expirate se susținea, că banca austro-ung. va ținea cont de banca imp. germ. și va reduce etalonul numai după ce îl va fi redus și aceasta. — Nu s'a întâmplat deoarece banca imp. germ. va mai întârzia câteva zile cu reducerea, din diferite motive.

— Se susține, că motivul principal e de natură formală. — La tot cazul însă mult nu va mai întârzia. — Aceasta ne-o documentează pe deplin discontul privat, care a scăzut repede la 4⁷/₈ proc., adică cu 2⁵/₈ sub nivelul etalonului oficios. — O diferență, care până acum nu s'a mai înregistrat. — Chiar reducând banca imp. germ. etalonul în proximele zile dela 7¹/₂ proc. la 6¹/₂ proc. deocamdată, totuși între acesta și cel privat e o diferență de mai bine de 1¹/₂ proc. Destul, de considerabilă, ca să provoace nu peste mult o nouă reducere. — Azi s'a signalat și reducerea etalonului băncii Naționale din România dela 8 proc. la 7 proc., iar pentru lombard dela 8¹/₂ proc., la 7¹/₂ proc. În decursul ultimilor 20 de ani, — afară de toamna trecută, — numai o singură dată a mai avut banca austro-ung. un etalon de 6 proc., în toamna anului 1899, când cu războiul englezo-bur., care nici atunci n'a durat mai mult de 2 luni. — Cauza urcării din trecut a fost aceeași ca și în toamna ultimă, nu într'atâta situația internă, cât situația financiară universală.

Conform extrasului lunar al B. a. ungare se aflau în circulațiune cu finea lui Oct. 1907, cor. 242 mil. bilete supuse la dare. Acestea au dispărut de prezent cu totul. În decursul ultimilor 2 luni s'a redus portofoliul băncii noastre de emisiune cu 140 milioane coroane, până când în perioada corespunzătoare a anului 1906 s'a fost redus numai cu 59 milioane.

În urma urcării etalonului oficios în toamna trecută, băncile private și au impus o rezervă atât față de comitenții proprii cât și față de banca de emisiune. Și deși tocmai când e conjunctura comercială în toiul ei, totuși portofoliul Băncii austro-ungare a suferit o reducere atât de însemnată.

Etalonul de 5 proc. probabil va rămâne neschimbat timp mai îndelungat. Aceasta depinde atât dela dezvoltarea situației interne cât se va avea în vedere dezvoltarea

și ameliorarea situațiunei financiare universale. Nu e eschisă însă posibilitatea ca mai târziu să urmeze o nouă reducere d. e. la 4¹/₂ proc. încă în decursul primăverii a c.

Conform extrasului săptămânal al băncii austro-ungare, din săptămâna primă a lunii Ianuarie a. c. a scăzut portofoliul cambial al acesteia cu 61.9 mil. cor., lombardul cu 11.6 mil. Metalul nobil s'a urcat cu 2.2 mil. Depozitele în Giro s'au urcat cu 21.2 mil. Biletele aflătoare în circulațiune au scăzut în săptămâna ultimă cu 118.19 mil. Banca a fost îndreptățită a emite în total 3 miliarde și 6 mil. cor. bancnote. În circulațiune se aflau un miliard 910 mil., — astfel rezerva de bancnote supuse la dare face 1 miliard 96 mil. cor.

Anul ce tocmai a apus este unul dintre cei mai roditori, cu privire la învățăturile ce se pot trage pe urma lui. Deși a trecut, nu trebuie dat uitării, ci studiat mai amănunțit, cari au fost cauzele, cari l-au făcut atât de bogat în peripeții, atât de furtunos?!

Dee Dumnezeu ca anul. nou să ne aducă mai multă fericire și bucurie la toți.

V. V. B.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 15 Ian. 1908.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Apr. 1908 (100 sig.)	25 22—25 24
Secară pe Apr.	22 40—22 42
Ovăș pe Apr.	16 40—16 42
Cucuruz pe Mai 1908	13 88—13 90

INCHEEREA la 4 ORE :

Grâu pe Apr.	25 22—25 24
Secară pe Apr.	22 40—22 44
Ovăș pe Apr.	16 42—16 46
Cucuruz pe Mai 1908	13 88—13 90

Prețul cereaielor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu			
de Tisa	—	—	23 K. 80—25 K. 40 fil.
Din comitatul Albei	—	—	24 » 10—25 » 10 »
De Pesta	—	—	23 » 95—25 » 10 »
Bănățenesc	—	—	24 » 20—24 » 80 »
De Bacica	—	—	24 » 15—24 » 95 »
Săcară	—	—	22 » 40—22 » 60 »
Orzul de nutreț, cvallitatea I.	15	—	50—15 » 70 »
» de cvallitatea II	15	—	30—15 » 50 »
Ovăș	1	—	16 » 40—16 » 60 »
»	II	—	16 » —16 » 30 »
Cucuruz vechiu	—	—	— » — » — »
» nou	13	—	07—13 » 95 »

Mamele cari lăptează

văd cu încântare, câtă putere și viață le dă

Emulsiunea SCOTT.

Fiind gustoasă le provoacă apetitul și le ajută mistuirea, mai departe are un efect întăritor asupra sănătății și asupra întregului organism. Pe lângă aceasta are un efect binefăcător și asupra copilului, îi dă o culoare trandafirie, îl întărește și așa bucuria părinților e îndoită.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

Se capătă în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunei vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

Poșta Administrației.

Gligorie Iovescu. Timișoara. Am primit 36 cor. ca abonament până 1 Iulie 1908. Da, pe anul trecut n'am primit nimic.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.

Editor proprietar George Nichin.

Se caută**un colaborator intern,**

la redacția »Tribunei«.

și un practicant

pentru administrația »Tribunei«.

Condițiunile se vor stabili în urmă.

Reflectanții să se adreseze redacției și administrației separat.

**Redacția și administrația
»Tribuna«.****CONCURS:**

Pentru ocuparea unui post de practicant la »Silvania« institut de credit și economii în Șimleu, se escrie concurs pe termenul de 10 Februarie 1908.

Concurenții au a dovedi absolvarea unei școli comerciale superioare cu examen de maturitate și posedarea limbilor română și maghiară în scris și vorbit. Cei cari posed și limba germană vor fi preferiți.

Salar anual de 800 coroane, iar după un an de probă denumire de funcționar cu drept de penziune și tantiemă statutară.

Șimleu, la 10 Ianuarie 1908.

Direcțiunea.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.**SITUAȚIUNEA SUMARĂ**

1906. 23 Dec.	ACTIV	1907.	
		15 Dec.	22 Dec.
117844377	{ 83014377 Reserva metalică Aur . . . 96382601 }	136643221	136152601
726990	{ 34830000 „ Trate Aur . . . 39770000 }	895239	964586
76585730	Argint și diverse monete	76897774	51227858
32009226	Portofoliu Român și Străin	30621700	28650077
11999804	{ *) Impr. contra ef. publice . . . 10627500 }	11999861	11952861
14648510	„ „ „ „ in cont curent 18022577 }	15717546	15675546
2895324	Fonduri publice	3248621	3243121
5854972	Efectele fondului de rezervă	5928574	5928854
611832	„ „ „ amortisarea imob. și material	640675	640805
899939	Imobili	907761	918983
83668300	Mobilier și Mașini de Imprimerie	104406324	104873451
—	Cheltueli de Administrațiune	—	—
6208484	Deposite libere	10633979	33022817
23817120	„ „ & provizoriu	30730713	30121057
37770608	Compturi curinți	429271988	423372617
12000000	Compturi de valori	—	—
21708888	PASIV	—	—
3288012	Capital	12000000	12000000
253521010	Fond de rezervă	23329895	23409421
1646498	Fondul amortisării imobilelor și material	3534606	3546940
1937900	Bilete de Bancă în circulațiune	281613290	275055470
83668300	Profitsuri și perderi	2077070	2077070
—	Dobânzi și beneficii diverse	2310803	2410265
—	Deposite de retras	104406324	104873451
37770608	„ „ „ & provizoriu	—	—
—	Compturi curinți	—	—
—	Scomptul 8%. *) Dobânda 8 1/2%	429271988	423372617

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit »LUCEAFĂRUL« sunt invitați la a

XIII-a adunare generală ordinară.

pe ziua de 1 Februarie 1908 st. n. la 10 ore a. m. în casa proprie (piața Francisc Iosif 2121).

OBIECTELE:

- eschiderea adunării și constatarea membrilor prezenți.
- constituirea biroului.
- raportul direcțiunii despre anul de gestiune 1907.
- raportul comitetului de supraveghiere.
- Pertractarea bilanțului pro 1907 și distribuirea profitului net.
- Absolutoriu direcțiunii și comitetului de supraveghiere
- Alegerea direcțiunii și a directorului executiv pe periodul de cinci ani.
- Fixarea salariului directorului executiv.
- Modificarea §§-ilor 2, 8, 9, 17, 25, 29, 36, 39, 49, 52, 54, 66, 72 și 73.

Domnii acționari, cari voesc a-și exercia dreptul de acționar la adunarea generală în sensul §-lui 20 din statute au a depune acțiunile lor pe lângă revers la cassa institutului până cel mult în 1 Februarie 1908 st. n. la orele 9 a. m. sau la institutele »Albina« în Sibiu; »Timișiana« în Timișoara; »Oraviciana« în Oravița; »Plugarul« în Cacova, până cel mult în 28 Ianuarie a. c. st. n.

Din ședința direcțiunii ținută în Vârșeț, la 11 Ianuarie 1908.

DIRECȚIUNEA.

A »LUCEAFĂRUL« takaréék és hitelintézet mint részvénytársaság igen tisztelt részvényeseit meghívjuk az 1908, évi február hó 1-én d. e. 10 orakor saját házában (Ferencz József 2121) megtartandó.

XIII. rendes közgyűlésére.**TÁRGYSOROZAT:**

- A közgyűlés megnyitása és a jelenlevő részvényesek megállapítása.
- A választmány megalakítása.
- Igazgatósági jelentés 1907 üzletéről.
- Felügyelőbizottsági jelentés.
- Az 1907 évi mérleg tárgyalása és a tiszta nyereség felosztása. — Felmentés az igazgatóságnak és a felügyelő bizottságnak.
- Az igazgatóság és a vezérigazgató megválasztása öt évi időtartamra.
- A vezérigazgatói fizetés megállapítása.
- Az alapszabályok 2. 8. 9. 17. 25. 29. 36. 49. 52. 54. 66. 72 és 73 §-ainak módosítása.

Azon t. részvényesek, kik ezen rendes közgyűlésen részvényesi jogukat gyakorolni akarják, felhivatnak, hogy részvényeiket az alapszabályok 20. §-a értelmében, elismervény ellenében, az intézet pénztáránál legkésőbb f. évi február hó 1-ig, délelőtt 9 óra mig a következő hitelintézeteknél: »Albina« Nagyszeben; »Timișiana« Temesvár; »Oraviciana« Oravicza; »Plugarul« Káköva legkésőbb f. év január hó 28-ig letenni sziveskedjenek.

Az igazgatóságnak Verseczen 1908 évi január hó 11-én tartott üléséből.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Activa. — Vayyon. Contul Bilanț cu 31 Dec. 1907. — Mérélegsámla 1907. Decz. hó 31-ével. Passiva. — Teher.

Activa. — Vayyon.		Coroane.	Passiva. — Teher.		Coroane.
Cassa în număr — Kézpénz		61.663,95	Capital social — Alaptőke		200.000,—
Portfoliul cambial — Váltótárca		844.197,25	Fond de rezervă — Tartalék	70.062,—	
Imprumuturi hipotecare: — Jelzálogkölcsönök:			» de rezervă disp. — Különleges tart.	4.000,—	
a) pe obligat. simple — kamatozó kötvényekre	699.932,—		» pentru amort. ed. — Épület tört. alap	5.500,—	* 79.562,—
b) replătibile în anuități — törlesztéses	651.230,55	1.351.162,55	» de binef. — Jótékony czélokra szánt alap		455,07
Realități — Ingatlanok		132.173,82	Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek		1.006.937,65
Efecte — Értékpapírok		155.181,—	Creditori în Cont-Curent — Folyószámla hitelezők		164.522,88
Debitori în cont-curent — Folyó számla adósok		37.478,17	Impr. hipot. cedate — Engedményezet jelz. kölcsönök		787.254,69
Diverse conturi debitoare — Adósok		55.517,48	Reescompt — Visszleszámitolás		333.397,—
Credite personale — Személyes hitelek		30.959,—	Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék		364,—
Mobiliar — Felszerelés	4.980,—		Diverse conturi creditoare — Hitelezők		43.053,06
Amortizare — leírás	300,—	4.680,—	Poziții tranzitoare — Átmeneti tételek		22.290,—
Deponenți — Letevők		89.680,—	Depozite — Letétek		89.680,—
		2.762.693,22	Profit curat — Tiszta nyereség		35.176,87
					2.762.693,22

* Cu dotarea din anul acesta Cor. 95.000,—

Credit. — Követel. Contul Profit și Perderi. — Nyereség- és veszteség számla. Debit. — Tartozik.

Credit. — Követel.		Coroane.	Debit. — Tartozik.		Coroane.
Interese: — Kamatok:			Interese: — Kamatok:		
pentru dep. spre fruct. — takarékbetétek után	43.004,06		dela cambii de bancă — leszámitolt vá. tótól	69.575,41	
» reescompt — visszleszámitolás után	32.505,11		» impr. hipot. — jelzálogkölcsönöktől	96.353,28	
» impr. hip. cedate — engedm. jelzk. után	42.917,43	118.426,60	» credite personale — személyes hitelek től	3.157,76	
Spese: — Költségek:			» efecte — értékpapir jövedelem	6.710,53	
salare — fizetések	11.119,80		» credite de Cont-Curent — folyósz. után	2.082,22	177.879,20
bani de cvartir	1.700,—		Chirie — Házbérek		8.173,10
chirie — házbér	3.000,—		Prov. și div. venite — jutalékok és különféle bevételek		3.619,39
marce de prezență — jelenléti jegyek	1.498,—				189.671,69
spese de cancelarie — irodai költségek	4.524,71	21.842,51			
Contribuție: — Adó:					
Erarială și comunală — állami és községi	8.578,75				
10% după int. de dep. — 10% a betéti km. után	4.299,96	12.878,71			
Descrieri din mobilier — Leírás a felszerelésből	300,—				
» din efecte proprii — Leírás saját értékpapirjainkból	1.047,—				
Profit curat — Tiszta nyereség		35.176,87			
		189.671,69			

Versecz, la 31 Decembrie 1907.

Dr. Petru Zepeniag, m. p. dir. ex.

Valeriu Cârje, m. p. comptabil.

Direcțiunea. — Az igazgatóság.

I. Moise, m. p. Ion M. Roșiu, m. p. P. Corcea, m. p. A. Barbu, m. p. A. Corcea, m. p.

T. Oprea, m. p. I. Pepa, m. p. Dr. I. Tămășel, m. p. A. Popoviciu, m. p.

Subsemnatul comitet examinând conținutul prezente le-am aflat în ordine și în consonanță cu registrele institutului.

Aluțitott felügyelő bizottság jelen számát megvizsgálva azokat rendben és az intézet könyveivel egybehangzónak találtuk.

Versecz, la 11 Ianuarie 1908.

Comitetul de supraveghere. — A felügyelőbizottság.

B. Panciovanu, m. p. preș. Dr. A. Novacu, m. p. Dr. I. Nedelcu, m. p. I. Perian, m. p. I. Iorgoviciu, m. p. I. Neagoe, m. p.

Propunerea direcțiunii referitoare la împărțirea profitului conform §-ului 51 din statute:

Igazgatósági javaslat a tiszta nyereség felosztására az alapszabályok 51. § értelmében:

50% dividendă acționarilor — osztalék a részvényeseknek Cor. 10.000,—

iar restul de — a maradvány pedig Cor. 25.176,87

Să se împartă — osztassék fel:

20% fondului de rezervă — tartalék alapnak	Cor. 5.035,—
6% tantiemă direcțiunii — jutalék az igazgatóságnak	» 1.510,—
3% » inspecțiunii — jutalék a felügyelő bizottságnak	» 755,—
3% » directorului executiv — jutalék a vezérigazgatónak	» 755,—
4% » funcționarilor — a hivatalnokoknak	» 1.007,— Cor. 9.062,—
Restul de — a maradvány	Cor. 16.114,87

Să se distribuie — osztassék fel:

2% supradividendă — felülosztalék	Cor. 4.000,—
Fondul de rezervă — tartalék alap	» 4.903,—
Fond de binefacere — jótékonyczélokra	» 1.711,87
Fond de rezervă disponibil — különleges tartalék	» 2.000,—
Fond pentru amortizarea edificiului — intézeti ház alap	» 3.500,— Cor. 16.114,87

Tisztelt közgyűlés!

A lefolyt 1907 üzletévre vonatkozólag bátrak vagyunk, röviden, a következőket jelenteni:

Mint a felügyelő bizottság tagjai eleget téve úgy a kereskedelmi törvény azon rendelkezéseinek melyek a részvénytársaságokra vonatkoznak, mint az intézet alapszabályaiban foglalt rendelkezéseknek 1907 év folyamán több ülést tartottunk, résztvettünk az int. igazgatóságának teljes és szavazó-üléseiben kellőfigyelemmel kísértük az ügyletek menetét és azon meggyőződést szerztük, hogy az intézet, az adott körülményekben, lépcsőzetesen fejlődik és az intézet által vállalt ügyletek szolidak.

A fent említett ülésekben különböző ellenőrző probát csináltuk és mindenkor úgy az intézetnél levő értékekre mint a könyvek vezetésére vonatkozólag a legnagyobb rendet és pontoságot tapasztaltuk.

Megvizsgáltuk úgy az 1907. évi december hó 31. dikével készített lezárási számadásokat mint az 1907. évi mérleget is nyereség- és veszteség-számlát és azokat az intézet könyveivel is az év végével készített lezárással egybehangzónak találtuk.

Ezek alapján indítványozzuk hogy a tisztelt közgyűlés vegye tudomásul úgy az igazgatóság mint a felügyelő bizottság évi jelentését az 1907-dik üzletévre vonatkozó és jelen közgyűlésnek bemutatott végszámadásokat hagyja jóvá úgy az igazgatóságnak mint nekünk adjameg a szokásos felmentést 1907-ik üzletévre, és végre fogadja el a tisztanyereségre

vonatköző igazgatósági jelentést melyet mi megvizsgáltuk és az intézet alapszabályainak megfelelően találtuk.

A »Lucafărul« felügyelő bizottságának üléséből mely tartatott.

Onorată adunare generală!

Asupra anului de gestiune expirat 1907 ne luăm voia a vă raportă, pe scurt, următoarele:

Ca membri ai comitetului de supraveghere satisfăcând atât dispozițiilor legii comerciale referitoare la societățile pe acții cât și a celor cuprinse în statutele institutului am ținut în decursul anului 1907 mai multe ședințe, am participat la ședințele plenare și cenzurătoare a direcțiunii, am urmărit cu atențiune tot demersul afacerilor și am constatat că institutul s-a desvoltat treptat între împrejurările date și afacerile întreprinse de institut sunt solide.

În ședințele amintite am făcut diferite probe de controlă și am aflat totdeauna ordinea și corectitate atât în ce privește valorile aflătoare la institut cât și în privința purtării registrelor.

Socțiile de încheiere pregătite cu 31 decembrie 1907 precum și bilanțul și contul profit și pierderi pro 1907 l-am examinat, l-am aflat în deplină consonanță cu registrele și cu inventarul pregătit cu finea anului.

În urmă acestora propunem ca on. adunare generală să ia la cunoștință atât raportul direcțiunii cât și al nostru să aprobe socțiile făcute referitoare la anul de gestiune 1907 prezentate acestei adunări generale, atât direcțiunii cât și nouă să ne dea absolutului cuvânt pe anul expirat 1907 și în fine să încuviințeze propunerea direcțiunii referitoare la împărțirea profitului curat fiind aceasta conform statulelor și examinată de noi.

Din ședința comitetului de supraveghere a institutului de credit »Lucafărul« ținută

Versecz, la 11 Ianuarie 1908.

Bartolomei Panciovanu, m. p. preș. Iuliu Iorgoviciu, m. p. I. Perian, m. p. Dr. I. Nedelcu, m. p. Ioanichie Neagoe, m. p. Dr. Aureliu Novacu, m. p.